

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 80 0 П 072144 20 Рев
Бања Лука, 31.5.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Типе, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Даворке Делић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Н.Ш. из Б., коју заступа Д.М., адвокат из Б., против туженог И.Б., из Б., кога заступа Р.Ј., адвокат из Б., ради поништења уговора о доживотном издржавању, вриједност спора 70.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитељице против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 072144 19 Гж 2 од 17.2.2020. године, на сједници одржаној 31.5.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја, обје нижестепене пресуде се преиначавају тако што се тужбени захтјев усваја на начин, да се поништава уговор о доживотном издржавању, закључен дана 3.1.2013. године код нотара Ј.С., између примаоца издржавања А.Ж. и даваоца издржавања И.Б., који је означен под ..., што је тужени И.Б. дужан признати и трпити да се предмет уговора о доживотном издржавању – трособан стан површине 82 м², који се налази у стамбено-пословној згради број 1, у Улици ... у Б., означен као к.ч. број 3652/3 Е 30 и уписан у земљишњокњижни уложак број 11037 к.о. Б. 2 и као парцела број 3652/3, уписана у подулошку број 35 листа непокретности број 6319 к.о. Б. 2, у оставинском поступку уручи тужитељици на основу тестаментa од 1.3.2013. године.

Обавезује се тужени да тужитељици накнади трошкове поступка у износу од 9.625,00 КМ, док се захтјев за накнаду трошкова поступка на име судске таксе на тужбу, одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 072144 18 П 2 од 6.9.2019. године, одбијен је захтјев тужитељице да се поништи уговор о доживотном издржавању закључен 3.1.2013. године између А.Ж. (примаоца издржавања) и И. Б. (даваоца издржавања) под бројем ... и тужени је обавезан да то призна и трпи да се предмет уговора - трособан стан површине 82 м², ближе означен у изреци првостепене пресуде у оставинском поступку уручи тужитељици на основу судског тестаментa од 12.9.2011. године и тестаментa од 1.3.2013. године, као и захтјев за накнаду трошкова поступка и тужитељица је обавезана да туженом накнади трошкове поступка у износу од 6.020,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 072144 19 Гж 2 од 17.2.2020. године, жалба тужитељице је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужитељица ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и усвоји тужбени захтјев, уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужени у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија је основана.

Тужитељица захтјевом у тужби тражи да се поништи уговор о доживотном издржавању број ... закључен 3.1.2013. године, између примаоца издржавања А. Ж. и даваоца издржавања И.Б., да се обавезе тужени да то призна и трпи да се стан који је предмет уговора у оставинском поступку уручи тужитељици на основу судског тестаментa од 12.9.2011. године и тестаментa од 1.3.2013. године.

Првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је А.Ж. саставила судски тестамент од 12.9.2011. године, којим је за случај смрти оставила своју имовину тужитељици Н.Ш. из разлога „што она води бригу и издржава тестатора“ наводећи, да су остала дјеца добила своје дијелове и да сматра, да немају право на нужни дио; да је дана 4.10.2012. године сачинила писани тестамент пред свједоцима, којим је стан означен у изреци првостепене пресуде оставила свом унуку И.Б. (тужени); да је мајка тужитељице, а бака туженог А.Ж. (као прималац издржавања), дана 3.1.2013.године закључила уговор о доживотном издржавању, са туженим (као даваоцем издржавања) и да је предмет уговора трособан стан у Б. у Улици ..., површине 82 м²; да је дана 1.3.2013. године А.Ж сачинила својеручни тестамент, да сву имовину за случај смрти оставља кћери Н.Ш.; да је у својеручно сачињеној изјави од 10.4.2013. године (послије уговора о доживотном издржавању), изјавила, да је уговор потписала под присилом и да стан који јој је остао од њене сестре Р.З. „хоће да да кћерки Н.“ (тужитељици); да је према налазу вјештака неуропсихијатра др. П.Г. од 16.3.2013. године тужитељица, тада а и на дан закључења уговора о доживотном издржавању, била пословно способна; и да је тужитељица тужбу у овој правној ствари поднијела 12.11.2015. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да својеручни тестамент тестатора од 1.3.2013. године и њена писмена изјава од 10.4.2013. године, не представљају поуздан доказ да је она под принудом закључила уговор о доживотном издржавању са туженим. Код оваквог стања ствари и чињенице, да побијани уговор о доживотном издржавању није раскинут изјавом воље уговорних страна, а ни на основу одлуке суда; да је А.Ж. била пословно способна у вријеме закључења уговора (као и у вријеме сачињавања осталих њених писмена о располагању са предметном имовином); те да је тужени испуњавао обавезе из уговора о издржавању у односу на примаоца издржавања; и да тужитељица није суду пружила доказе на основу којих би се могло са сигурношћу утврдити, да је наведени уговор рушљив у смислу одредбе члана 60. став 1. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), у вези са члановима 49, 51. и 52. истог закона, првостепени суд је одбио тужбени захтјев тужитељице као неоснован.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитељице одбио и првостепену пресуду потврдио. При том је нашао, да све околности догађаја и чињеница да се радило о особи старије животне

доби, указује на могућност „неког притиска“, али да постојање истог није доказано и да се не зна у чему се састоји, те да је до смрти оставитељице (25.8.2015. године), истекао рок из одредбе члана 117, у вези са чланом 370. ЗОО за побијање предметног уговора и да је престало и право побијања уговора, а да тужитељица није доказала да је присила трајала континуирано од закључења уговора, што би било од значаја за рачунање наведеног рока за побијање уговора.

Другостепена одлука није заснована на закону.

Према одредби члана 124. Закона о наслеђивању („Службени гласник Републике Српске“, број 1/09 до 82/19, даље: ЗН), свако касније располагање завјештаоца одређеном ствари коју је био неком завјештао има за посљедицу опозивање завјештања те ствари. Из чињеничног утврђења нижестепених судова произлази, да је у редосљеду правних радњи које је оставитељица А.Ж. предузимала за живота, иста дана 12.9.2011. године сачинила судски тестамент, којим је стан означен у изреци првостепене пресуде оставила тужитељици. Наведени тестамент је сачињен на законом прописани начин и формално-правно испуњава услове ваљаности из члана 71. ЗН. Даље произлази, да је дана 4.10.2012. године писаним тестаментом пред свједоцима предметни стан оставила туженом (који тестамент испуњава форму прописану чланом 69. ЗН), те да је дана 3.1.2013. године оставитељица закључила уговор о доживотном издржавању са туженим, број ..., којим је наведени стан и покретне ствари оставила туженом „у замјену за издржавање“. Уговор о доживотном издржавању сачињен је у форми прописној одредбом члана 139. став 2. ЗН и у погледу форме је правно ваљан. Након тога, оставитељица је 1.3.2013. године написала својеручни тестамент на основу којег сву своју имовину оставља тужитељици, наводећи „да је тужитељица пази до смрти“, који је сачињен у форми прописаној одредбом члана 68. ЗН. У својеручно писмено састављеној изјави од 10.4.2013. године оставитељица је изјавила, да је уговор о доживотном издржавању „потписала под притиском“ и да стан који је наслиједила иза смрти сестре, хоће да да кћерки Н.“. Из садржаја својеручног тестаamenta и ове изјаве произлази да ове правне радње представљају правно јединство.

Полазећи од правила о располагању завјештаном ствари прописаног чланом 124. ЗН, према којем се, доцнијим располагањем, опозива раније располагање имовином оставиоца, у конкуренцији судског тестаamenta од 12.9.2011. године, којим је оставитељица предметни стан оставила у наслеђе тужитељици и писаног тестаamenta пред свједоцима од 4.10.2012. године, којим је исти стан оставила туженом, те побијаног уговора о доживотном издржавању од 3.1.2013. године, којим је тај стан такође оставила туженом, касније располагање оставитељице са предметним станом (у односу на наведени тестамент од 12.9.2011. године), било је располагање по основу: тестаamenta пред свједоцима од 4.10.2012. године и уговора о доживотном издржавању, којим правним пословима је оставитељица исти стан оставила туженом. Тим располагањима је опозвано завјештање (тестамент од 12.9.2011. године) тога стана у корист тужитељице.

Међутим, сагласно истом правилу, у конкуренцији уговора о доживотном издржавању (као последњег правног посла којим је оставитељица располагала са предметним станом у корист туженог) и својеручног тестаamenta тестаторке од 1.3.2013. године (о располагању са истим станом, у корист тужитељице), а с тим у вези је и њена изјава од 10.4.2013. године (како напријед речено ова изјава са својеручним тестаментом чини правно јединство), које располагање правно испуњава услове правне ваљаности, касније располагање имовине завјештаоца својеручним тестаментом, сагласно одредби

члана 124. ЗН, има за посљедицу – опозивање ранијег располагања са предметним станом које је учињено побијаним уговором о доживотном издржавању закљученим са туженим.

Слиједом наведеног, располагање завјештаоца на основу својеручног тестаментa од 1.3.2013. године са спорним станом, који је био и предмет уговора о доживотном издржавању закљученог са туженим, има за посљедицу опозивање, по самом закону, уговора о доживотном издржавању. Тиме је уговор о доживотном издржавању, по самом закону, без правног дејства, при чему је без значаја за исход овога спора правни основ за побијање наведеног уговора.

На основу свега наведеног, овај суд правилном примјеном материјалног права налази, да је опозивањем побијаног уговора о доживотном издржавању, по основу закона, на правној снази остао својеручни тестамент тeстаторке А.Ж. од 1.3.2013. године (са њеном изјавом од 10.4.2013. године), који производи правно дејство.

Из наведених разлога и имајући у виду да су нижестепени судови потпуно и правилно утврдили чињенично стање, на основу одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), правилном примјеном материјалног права, ревизија тужитељице је усвојена и обе нижестепене пресуде преиначене, као у изреци.

Како је тужитељица успјела у спору тужени је обавезан да јој накнади трошкове поступка: на име састава тужбе, у износу од 875,00 КМ; на име заступања на два припремна рочишта (дана 30.5.2016. године и 14.3.2019. године), у износу од по 700,00 КМ; на име заступања на рочиштима за главну расправу (на којим се расправљало) одржаним дана: 12.9.2016. године, 29.11.2016. године, 28.2.2017. године, 26.9.2017. године, 23.4.2019. године и 18.6.2019. године, у износу од по 700,00 КМ; на име одсуства из канцеларије (5. часова), износ од 300,00 КМ; на име састава жалбе од 22.11.2017. године и од 2.10.2019. године, у износу од по 1050,00 КМ и на име састава ревизије износ од 1050,00 КМ, што износи укупно 9.625,00 КМ (члан 397. став 2. и 386. став 1. ЗПП и Тар. бр. 2, 9. и 12. Тарифе о наградама и накнади за рад адвоката „Службени гласник Републике Српске“, број 69/05), док је одбијен захтјев за накнаду трошкова на име судске таксе на тужбу, јер у списима предмета нема доказа да је уплаћена, а тужитељица је рјешењем суда ослобођена од обавезе плаћања судских такси на пресуду и на жалбу.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић